

Comisia Europeană

DIRECTIVA PRIVIND HABITATELE

Alexandra-Ema Dobre-Wlodarczyk

1

Adoptată pentru a implementa Convenția de la Berna;

Jurisprudența UE referitoare la Directiva privind habitatele este masivă: – Aproximativ 20 % din totalul cauzelor în materie de mediu – Până în prezent, peste 170 de hotărâri ale CJUE;

Instanțele naționale sunt cele mai importante, dar depind de disponibilitatea de a adresa întrebări preliminare CJUE;

Nu se poate substitui rolului central al Comisiei în calitate de gardian;

Necesitatea aducerii la zi la Directivei privind habitatele: Legea privind refacerea naturii este o completare necesară a HD și include o dispoziție esențială privind accesul la justiție;

2

DIRECTIVA PRIVIND HABITATELE

- ✓ Obiectivul principal: „stadiu corespunzător de conservare” (articolele 1-2)
- ✓ **Protecția suprafețelor (articolele 3-11)**
 - Anexa I: habitate și Anexa II specii pentru care se impune desemnarea unor Aree speciale de conservare (ASC) (Natura 2000)
- ✓ **Protecția speciilor (articolele 12-16)**
- ✓ **Anexele IV:** „sistem de protecție strictă” – interdicții și derogări, măsuri active de conservare a speciilor (articolele 12-16)
- ✓ **Anexa V:** regim flexibil

3

DIFERITE TIPURI DE SITURI

Siturile identificate în temeiul Directivei privind habitatele

1

Transmitere către CE: Situri de importanță comunitară propuse (pSCI)

2

Adoptarea de către CE a unei liste de situri pentru fiecare regiune biogeografică: Situri de importanță comunitară (SIC)

3

Desemnarea de către statele membre, în termen de cel mult 6 ani de la adoptarea listei SIC: Arie specială de conservare (ASC)

4

I. DESEMNAREA SITURILOR DE INTERES COMUNITAR (SIC)

ARTICOLUL 3

(1) Se instituie o **rețea ecologică europeană coerentă**, care să reunească ariile speciale de conservare, cu denumirea de Natura 2000. Compusă din situri care adăpostesc tipurile de habitate naturale enumerate în anexa I și habitatele speciilor enumerate în anexa II, această rețea permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective. Sistemul Natura 2000 va include arii speciale de protejare clasificate de statele membre în temeiul Directivei 79/409/CEE.

(2) Fiecare stat membru contribuie la punerea în aplicare a sistemului Natura 2000 proporțional cu gradul de reprezentare a tipurilor de habitate naturale sau a habitatelor speciilor prevăzute la alineatul (1) pe teritoriul său. În acest sens, fiecare stat membru desemnează anumite situri, în conformitate cu articolul 4, ca arii speciale de conservare, ținând seama de obiectivele stabilite la alineatul (1).

(3) Dacă este necesar, statele membre contribuie la îmbunătățirea coerenței ecologice a sistemului Natura 2000, prin menținerea și, după caz, dezvoltarea acelor elemente de peisaj care sunt de o importanță majoră pentru flora și fauna sălbatică, în conformitate cu articolul 10.

5

ARTICOLUL 4

(1) **Pe baza criteriilor stabilite în anexa III** (Etapa 1) și a informațiilor științifice pertinente, fiecare stat membru propune o listă de situri de pe teritoriul său, indicând, pentru fiecare dintre ele, tipurile de habitate naturale din anexa I și speciile indigene din anexa II adăpostite de respectivul sit. (...)

(2) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 2) și, atât în cadrul fiecăreia dintre cele cinci regiuni biogeografice prevăzute la articolul 1 litera (c) punctul (iii), cât și al ansamblului teritoriului prevăzut la articolul 2 alineatul (1), Comisia stabilește, prin acord cu fiecare stat membru, un proiect de listă a siturilor de importanță comunitară, pornind de la listele întocmite de statele membre și punându-le în evidență pe acelea care adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare.

Statele membre ale căror situri adăpostind unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare și specii prioritare reprezintă mai mult de 5 % din teritoriul lor național pot, prin acord cu Comisia, să solicite o aplicare mai flexibilă a criteriilor enumerate în anexa III (Etapa 2) la selectarea siturilor de importanță comunitară de pe teritoriul lor.

Comisia adoptă, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 21, lista siturilor selectate ca situri de importanță comunitară, cu evidențierea celor care adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare.

(3) Lista menționată la alineatul (2) se întocmește în termen de șase ani de la notificarea prezentei directive.

6

ARTICOLUL 18 ALINEATUL (2)

Trebuie acordată o atenție deosebită lucrărilor științifice necesare pentru punerea în aplicare a articolelor 4 și 10 și trebuie încurajată cercetarea comună interstatală a statelor membre.

Anexa III la Directiva Habitare stabilește criteriile de selecție a siturilor eligibile pentru identificare ca situri de importanță comunitară și pentru desemnare ca arii speciale de conservare:

- **Criterii de evaluare a siturilor pentru un anumit tip de habitat natural din anexa I**
- **Criterii de evaluare a siturilor pentru o anumită specie din anexa II**

Prin Decizia de punere în aplicare 2011/484/UE a Comisiei din 11 iulie 2011, Comisia a adoptat formularul-tip pentru siturile Natura 2000, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Directiva Habitare.

7

CRITERIILE PE BAZA CĂRORA SE SELECȚEAZĂ SIC-URILE STABILITE ÎN ANEXA III LA DIRECTIVA RESPECTIVĂ.

Curtea de Justiție a explicat aceste criterii în mai multe cauze (de exemplu, C-371/98, C-67/99, C-71/99 și C-220/99) și a confirmat faptul că alegerea siturilor de importanță comunitară propuse se face numai pe baza unor criterii științifice:

“

(...) pentru a elabora un proiect de listă a siturilor de importanță comunitară în măsură să conducă la crearea unei rețele ecologice europene coerente de arii speciale de conservare, Comisia trebuie să dispună de o listă exhaustivă a siturilor cărora le revine la nivel național o importanță ecologică relevantă din punctul de vedere al obiectivului de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de fauna și floră sălbatică urmărit de directivă. În acest scop, lista respectivă este întocmită pe baza criteriilor prevăzute în anexa III (Etapa 1) la Directiva [Habitare].” Comisia/Germania, C-71/99, §27

”

8

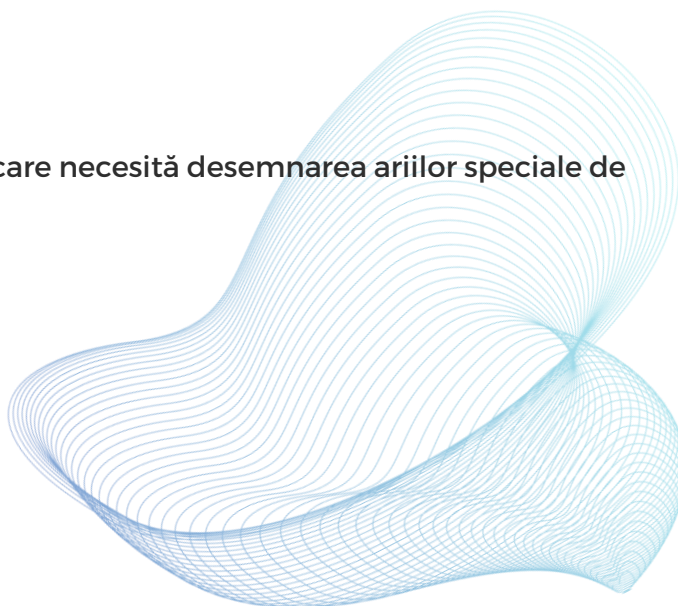
Anexa I

- 231 tipuri de habitate care necesită desemnarea ariilor speciale de conservare

Anexa II

- 304 specii de animale
- 585 specii de plante

9

PRINCIPALELE PROBLEME

Întârzieri în stabilirea atât a SIC, cât și a ASC

Zone propuse pentru desemnare insuficiente

Acoperirea lacunelor informaționale

Alte criterii decât cele științifice

10

DECLASAREA UNUI SIT : PIERDEREA CALITĂȚILOR

C-301/22, Cascina Tre Pini

- 26 Adaptarea listei SIC pe care statele membre o sugerează Comisiei în temeiul articolului 4 alineatul (1) din aceeași directivă poate să conțină declararea unui sit înscris pe lista SIC, care, în absența unor dispoziții speciale, trebuie efectuată urmând aceeași procedură precum înscrierea sitului pe lista menționată.
- 27 În această privință, trebuie arătat că, deși din normele referitoare la procedura de stabilire a siturilor care ar putea fi desemnate drept ASC, prevăzute la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 93/43, rezultă că statele membre dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a face propunerile cu privire la situri, nu este mai puțin adevărat că acestea trebuie să efectueze respectiva operațiune cu respectarea criteriilor stabilite de directiva menționată (a se vedea în special Hotărârea Comisia/Irlanda, C-67/99, EU:C:2001:432, punctul 33). În consecință, în cazul în care rezultatele controlului asigurat de aceste state în temeiul articolului 11 din directiva menționată conduc la concluzia potrivit căreia respectivele criterii nu mai pot fi, în mod iremediabil, respectate, statele menționate trebuie în mod necesar, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din aceeași directivă, să formuleze o propunere de adaptare a listei SIC prin care se urmărește ca aceasta din urmă să redevină conformă cu criteriile menționate.
- 28 Așadar, în cazul în care un sit înscris pe lista SIC nu mai este în mod cert în măsură să contribuie la realizarea obiectivelor Directivei 92/43 și, prin urmare, nu se mai justifică rămânerea acestui sit sub incidența prevederilor directivei menționate, statul membru în cauză are obligația să propună Comisiei declararea respectivului sit. Astfel, în cazul în care acest stat nu ar propune declararea, ar putea continua să utilizeze zadarnic pentru gestionarea aceluiași sit resurse care s-ar dovedi inutile pentru conservarea habitatului natural și a speciilor. În plus, menținerea în cadrul rețelei Natura 2000 a unor situri care în mod cert nu mai contribuie la realizarea obiectivelor menționate nu ar fi conformă cu cerințele de calitate ale acestei rețele.
- 29 Obligația care revine statelor membre de a propune Comisiei declararea unui sit înscris pe lista SIC devenit în mod iremediabil impropriu pentru îndeplinirea obiectivelor Directivei 92/43 se impune în mod și mai pregnant în cazul în care acest sit include un teren care aparține unui proprietar căruiu îi este restrânsă exercitarea dreptului de proprietate ca urmare a acestei înscrieri, în condițiile în care nu se mai justifică supunerea în continuare a acestui sit dispozițiilor din directiva menționată. Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 39 din concluzii, atât timp cât situl în discuție corespunde prin calitățile sale condițiilor care au permis clasificarea sa, limitările aduse dreptului de proprietate sunt, în principiu, justificate prin obiectivul de protecție a mediului urmărit prin directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea Križan și alții, C-416/10, EU:C:2013:8, punctele 113-115). Însă, în cazul în care respectivele

11

DECLASAREA UNUI SIT : PIERDEREA CALITĂȚILOR

C-301/22, Cascina Tre Pini

- 32. În această privință, trebuie subliniat că articolul 6 alineatul (2) din Directiva 92/43, la care face trimitere articolul 4 alineatul (5) din această directivă, impune statelor membre obligația de a proteja SIC prin adoptarea măsurilor necesare pentru a evita deteriorarea habitatelor naturale și a speciilor pe care acestea le adăpostesc. Neîndeplinirea de către un stat membru a acestei obligații de protecție a unui sit determinat nu justifică în mod necesar declararea respectivului sit (a se vedea prin analogie Hotărârea Comisia/Irlanda, C-418/04, EU:C:2007:780, punctele 83-86). Dimpotrivă, acest stat are obligația de a adopta măsurile necesare pentru conservarea sitului menționat.
- 33. În plus, trebuie subliniat de asemenea că un sit înscris pe lista SIC nu poate fi afectat în mod semnificativ din punct de vedere juridic printr-un plan sau un proiect incompatibil cu obiectivele de protecție ale Directivei 92/43 decât cu respectarea normelor prevăzute la articolul 6 alineatele (3) și (4) din această directivă, la care face trimitere articolul 4 alineatul (5) din directiva menționată, care impun o evaluare adecvată a efectelor asupra mediului și, eventual, adoptarea oricărei măsuri compensatorii necesare pentru protecția acestuia.

12

DECLASAREA UNUI SIT : EROARE ȘTIINȚIFICĂ

C-281/16, Vereniging Hoekschewaards Landschap împotriva Staatssecretaris van Economische Zaken

33 Or, potrivit formulării articolului 4 alineatul (1) din Directiva habitate, un sit este propus de statul membru în cauză pe baza criteriilor stabilite în anexa III la această directivă și a informațiilor științifice pertinente. Rezultă de aici, având în vedere jurisprudența citată la punctul 29 din prezenta hotărâre, că evidențierea, pe baza unor elemente de ordin științific, a existenței unei erori care a viciat aceste informații științifice pertinente este de natură să justifice, eventual, reducerea suprafeței unui SIC.

34 Această interpretare este confirmată de jurisprudența Curții potrivit căreia nu trebuie să se utilizeze zadarnic resurse pentru gestionarea unui sit care se dovedește inutil pentru conservarea habitatelor naturale și a speciilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 aprilie 2014, Cascina Tre Pini, C-301/12, EU:C:2014:214, punctul 28).

35 Cu toate acestea, deși este adevărat că statele membre dispun de o anumită marjă de apreciere atunci când propun, în aplicarea articolului 4 alineatul (1) din Directiva habitate, o listă cu situri care pot fi identificate drept SIC (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 aprilie 2014, Cascina Tre Pini, C-301/12, EU:C:2014:214, punctul 27), acestea nu dispun, în schimb, de aceeași marjă de apreciere în cazul în care sugerează Comisei să efectueze reducerea suprafeței unui SIC.

36 Astfel, după cum a subliniat avocatul general la punctul 28 din concluzii, dat fiind că înscrierea unui sit în listă dă naștere unei prezumții în temeiul căreia ansamblul sitului menționat prezintă o importanță pentru obiectivul de conservare a habitatelor naturale, precum și a faunei și a florei sălbatice, urmărit prin Directiva habitate, propunerea unui stat membru de a reduce suprafața unui sit de pe listă impune dovada faptului că ariile în cauză nu prezintă un interes substanțial pentru realizarea acestui obiectiv la nivel național. În plus, Comisia trebuie să accepte și să pună în aplicare propunerea doar dacă ajunge la concluzia că aceste arii nu sunt necesare nici din perspectiva Uniunii în ansamblul său.

13

NATURA 2000

27,312 de situri în UE-28

**Aproximativ 18 % din
suprafața terestră a
UE și 5 % din zona marină**

14

II. DESEMNAREA ARIILOR SPECIALE DE CONSERVARE

Articolul 4 din directive prevede:

(4) După adoptarea unui sit de importanță comunitară în conformitate cu procedura prevăzută la alineatul (2), statul membru respectiv desemnează situl ca arie specială de conservare (ASC) cât mai curând posibil, în termen de maximum șase ani, stabilind prioritățile în funcție de importanța siturilor pentru menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a unui habitat natural din anexa I sau a unei specii din anexa II ori pentru coerența sistemului Natura 2000 și în funcție de pericolele de degradare sau distrugere ce amenință respectivele situri.

(5) De îndată ce un sit este inclus pe lista menționată la alineatul (2) al treilea paragraf, acesta intră sub incidența articolului 6 alineatul (2), alineatele (3) și (4).

15

Articolul 6 (1) din directive prevede:

Pentru ariile speciale de conservare, statele membre adoptă măsurile de conservare necesare, inclusiv, după caz, planuri de gestionare adecvate, speciale sau incluse în alte planuri de dezvoltare, precum și actele administrative sau clauzele contractuale adecvate în conformitate cu necesitățile ecologice ale tipurilor de habitate naturale din anexa I sau ale speciilor din anexa II prezente pe teritoriul respectivelor situri.

- Se aplică ASC
- Aceasta impune adoptarea măsurilor de conservare necesare - nicio marjă de apreciere în această privință pentru statele membre
- Obiectiv: menținerea/refacerea SCF

Notele Comisiei privind stabilirea obiectivelor și măsurilor de conservare (în toate limbile)

[Httpth //ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm)

16

JURISPRUDENȚA CJUE

C- 444/21 (Comisia/Irlanda):

• I. Obligația de a desemna ariile speciale de conservare

51 În speță, este necesar să se constate că reglementarea națională invocată de Irlanda în susținerea răspunsului său la primul motiv al cererii introductive a Comisiei, care, potrivit acestui stat membru, acordă o protecție suficientă siturilor de importanță comunitară în discuție în lipsa desemnării acestora din urmă ca arii speciale de conservare, nu este de natură să îndeplinească obligația specifică, prevăzută la articolul 4 alineatul (4) din Directiva habitate, de a desemna în mod formal siturile de importanță comunitară ca arii speciale de conservare.

52 Astfel, o asemenea obligație constituie o etapă obligatorie a regimului de protecție a habitatelor și a speciilor prevăzut de directiva menționată.

53 La această obligație se adaugă cea de a determina obiectivele de conservare, în conformitate cu articolul 4 alineatul (4) din Directiva habitate, și cea de a stabili măsurile de conservare, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Grecia, C-849/19, EU:C:2020:1047, punctul 50).

54 Această din urmă obligație a statelor membre de a adopta măsurile de conservare necesare în vederea protejării ariilor speciale de conservare, care este prevăzută la articolul 6 din Directiva habitate, este distinctă de obligația formală a acestor state, prevăzută la articolul 4 alineatul (4) din această directivă, de a desemna siturile de importanță comunitară ca arii speciale de conservare, conform jurisprudenței menționate la punctul 45 din prezenta hotărâre.

17

JURISPRUDENȚA CJUE

C- 444/21 (Comisia/Irlanda):

• II. Obligația de a stabili obiective de conservare

137 În special, în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Directiva habitate, pentru fiecare arie specială de conservare, statele membre trebuie să adopte măsurile de conservare necesare în conformitate cu necesitățile ecologice ale tipurilor de habitate naturale care figurează în anexa I la această directivă și ale speciilor care figurează în anexa II la directiva menționată, prezente în situl respectiv [Hotărârea din 17 aprilie 2018, Comisia/Polonia (Pădurea Białowieża), C-441/17, EU:C:2018:255, punctul 207].

149 Pentru punerea în aplicare a articolului 6 alineatul (2) din Directiva habitate, poate fi necesar să se adopte atât măsuri menite să evite daunele și perturbările externe cauzate de om, cât și măsuri de combatere a evoluțiilor naturale care ar putea deteriora stadiul de conservare a speciilor și a habitatelor naturale în ariile speciale de conservare (Hotărârea din 20 octombrie 2005, Comisia/Regatul Unit, C-6/04, EU:C:2005:626, punctul 34).

150 Măsurile de conservare prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din Directiva habitate nu se pot limita cu atât mai mult, în principiu, la măsurile menite să evite daunele și perturbările externe cauzate de om și ar trebui să cuprindă, dacă este necesar, măsurile proactive pozitive pentru menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a sitului.

151 În aceste condiții, trebuie constatat că regulamentul de transpunere, care se limitează să prevadă o autorizație prealabilă pentru desfășurarea unei activități care poate avea consecințe nefaste sau deteriorarea unui sit de importanță comunitară, nu este suficient pentru a îndeplini obligațiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din Directiva habitate

18

JURISPRUDENȚA CJUE

C- 444/21 (Comisia/Irlanda):

III. Măsurile de conservare vs obiective de conservare

Desigur, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 64-70 din prezenta hotărâre și din Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Grecia (C-849/19, EU:C:2020:1047, punctele 42-61), trebuie să se considere că neadoptarea de către un stat membru a unor obiective de conservare specifice și precise constituie o încălcare a obligațiilor care îi revin acestui stat, în conformitate cu articolul 4 alineatul (4) din Directiva habitate.

159 În aceste condiții, astfel cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctele 85-88 din concluzii, articolul 6 alineatul (1) din această directivă nu impune ca măsurile de conservare să fie adoptate în mod imperativ după adoptarea obiectivelor de conservare.

160 Nu este mai puțin adevărat că, și în cazul în care obiectivele menționate sunt definite ulterior adoptării măsurilor de conservare, este necesar ca aceste măsuri să răspundă obiectivelor menționate.

161 Or, în prezenta cauză, în ceea ce privește cele 44 de situri pe care le consideră că au făcut obiectul unor măsuri de conservare complete, Comisia nu a demonstrat că măsurile de conservare concrete, adoptate de Irlanda, nu corespundea unor obiective de conservare definite ulterior adoptării acestor măsuri.

162 În aceste condiții, trebuie să se constate că simplul fapt de a fi adoptat măsuri de conservare pentru siturile de importanță comunitară în cauză înainte de a fi definit obiectivele de conservare nu constituie o încălcare a articolului 6 alineatul (1) din Directiva habitate, astfel încât Comisia nu a demonstrat, pentru cele 44 de situri în cauză, că măsurile de conservare adoptate nu îndeplineau cerințele dispoziției menționate.

19

JURISPRUDENȚA CJUE

C- 116/22 (Comisia/Germania): elementele cantitative și măsurabile care să permită stabilirea contribuției specifice a unui sit protejat

- 113 În speță, Comisia susține, în primul rând, că Republica Federală Germania a adoptat o practică generală care constă în stabilirea obiectivelor de conservare fără a specifica elementele cantitative și măsurabile care să permită stabilirea contribuției specifice pe care situl protejat trebuie să o furnizeze pentru a atinge un stadiu corespunzător de conservare la nivel național pentru habitatul sau specia în cauză.
- 114 În această privință, trebuie constatat că, desigur, astfel cum reiese din jurisprudența menționată la punctul 107 din prezenta hotărâre, obiectivele de conservare nu trebuie să fie enunțate în mod general, ci trebuie să fie specifice și precise.
- 115 În consecință, obiectivele de conservare trebuie să fie stabilite având în vedere informații întemeiate pe o examinare științifică a situației speciilor și a habitatelor acestora pe un sit în cauză. Astfel, din moment ce, potrivit articolului 4 alineatul (1) din Directiva habitate, în cadrul procedurii de desemnare a siturilor ca arii speciale de conservare, siturile propuse de statele membre trebuie să fie propuse pe baza criteriilor stabilite în anexa III la această directivă și a informațiilor științifice pertinente, astfel de informații sunt în măsură de asemenea să garanteze specificitatea și precizia obiectivelor de conservare.
- 116 În același timp, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 53 din concluzii, deși obiectivele de conservare stabilite de un stat membru trebuie să permită să se verifice dacă măsurile de conservare întemeiate pe acestea sunt apte să atingă stadiul de conservare dorit al sitului în cauză, nu este mai puțin adevărat că necesitatea de a formula aceste obiective în mod cantitativ și măsurabil trebuie examinată în fiecare caz concret și nu poate fi recunoscută ca fiind o obligație generală a statelor membre.
- 117 Astfel, după cum a arătat în esență Republica Federală Germania în memoriul său în apărare, abordarea cantitativă și măsurabilă a stabilirii obiectivelor de conservare se poate dovedi insuficient adaptată anumitor habitate complexe și anumitor arii de conservare cu caracter dinamic, ale căror elemente variază considerabil în funcție de factorii externi ai mediului sau interacționează în mod semnificativ cu celelalte habitate și arii de conservare.
- 118 Prin urmare, revine în principiu Comisiei sarcina de a dovedi că, în fiecare caz concret, statul membru în cauză este obligat să formuleze obiectivele de conservare în mod cantitativ și măsurabil pentru a asigura stadiul de conservare dorit al sitului în cauză.

20

JURISPRUDENȚA CJUE

C- 85/22 (Comisia/Bulgaria):

- **91** În speță, trebuie să se constate că nici în cererea introductivă, nici în memoriul în replică această instituție nu a demonstrat corespunzător cerințelor legale, prin argumente și date suficient de precise, clare și detaliate, că exemplele de ordonanțe de desemnare a ariilor speciale de conservare în care obiectivele de conservare a habitatelor și a speciilor în cauză nu ar fi formulate în mod cantitativ și măsurabil, pe care le-a menționat pentru a ilustra practica generală și structurală a Republicii Bulgaria, sunt reprezentative pentru toate ariile speciale de conservare în cauză.
- **111** În consecință, trebuie să se considere că, în încălcarea jurisprudenței menționate la punctul 90 din prezenta hotărâre, Comisia nu a făcut dovada caracterului reprezentativ al acestor exemple și nu a vizat situri de importanță comunitară specifice sau arii speciale de conservare concrete.
- **140** În această privință, trebuie să se constate că argumentația Comisiei se întemeiază pe o confuzie între, pe de o parte, lipsa unui cadru normativ suficient, într-un stat membru, care să permită, conform jurisprudenței menționate la punctul 137 din prezenta hotărâre, adoptarea măsurilor de conservare adecvate și, pe de altă parte, nestabilirea măsurilor menționate pentru toate ariile speciale de conservare.

21

III. OBLIGAȚIA EVITĂRII DETERIORĂRII HABITELOR NATURALE ȘI A HABITATELOR SPECIILOR:

- Articolul 6 alineatul (2) prevede:

Statele membre iau măsurile necesare pentru a evita, pe teritoriul ariilor speciale de conservare, deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și perturbarea speciilor pentru care au fost desemnate respectivele arii, în măsura în care perturbările respective ar putea fi relevante în sensul obiectivelor prezentei directive.

22

Articolul 6 alineatul (2) se aplică:

- În SIC, de îndată ce sunt incluse pe listă;
- ASC;
- Ariile Protecție Specială , de la intrarea în vigoare a Directivei 92/43/CEE [înainte de această dată se aplică articolul 4 alineatul (4) din Directiva 79/409/CEE]
- Obligația de protecție generală „de natură continuă” ;
- Marja de apreciere a autorităților competente în ceea ce privește aplicarea;
- Se aplică, de asemenea, activităților care nu necesită autorizare;
- Acesta se aplică, de asemenea, în cazul amenajărilor naturale ;
- Acesta se aplică, de asemenea, punerii în aplicare a proiectelor autorizate înainte de aplicarea articolului 6 alineatul (3);

23

Articolul 6 alineatul (2)

- Nu este necesar să se dovedească existența unei relații cauză-efect între o operațiune și o perturbare semnificativă;
- Nu este suficient ca un stat membru să inițieze proceduri/să impună sancțiuni: Statele membre trebuie să evite deteriorarea/perturbarea!
- Aceasta se aplică, de asemenea, activităților/proceselor existente – nu numai celor noi;
- Aceasta ar putea implica punerea în aplicare a unor măsuri active;

24

JURISPRUDENȚA CJUE

C-6/04 (Comisia/Regatul Unit)

Articolul 6 alineatul (2) din Directiva habitate obligă statele membre să evite deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor. Este evident că, la punerea în aplicare a articolului 6 alineatul (2) din Directiva habitate, poate fi necesar să se adopte atât măsuri menite să evite deteriorarea și perturbările externe cauzate de om, cât și măsuri de prevenire a evoluțiilor naturale care pot cauza deteriorarea stării de conservare a speciilor și a habitatelor din ASC.

25

JURISPRUDENȚA CJUE

C-399/14 (Grüne Liga Sachsen eV și alții)

- **33** Curtea a statuat însă că, chiar dacă un proiect a fost autorizat înainte ca sistemul de protecție prevăzut de Directiva habitate să devină aplicabil sitului în cauză și, prin urmare, un astfel de proiect nu era supus cerințelor referitoare la procedura de evaluare prealabilă prevăzută la articolul 6 alineatul (3) din această directivă, punerea sa în aplicare intră totuși în domeniul de aplicare al articolului 6 alineatul (2) din directiva menționată
- **37** Această dispoziție [articolul 6 alineatul (2)] stabilește o obligație generală de protecție care constă în luarea unor măsuri de protecție adecvate pentru a evita deteriorarea, precum și perturbările care ar putea avea efecte semnificative în raport cu obiectivele directivei (a se vedea în acest sens Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, Rec., p. I-2004, punctul 38; Hotărârea Comisia/Italia, C-304/05, Rec., p. I-2007, punctul 92, și Hotărârea Sweetman și alții, C-258/11, EU: C: 532: 220, punctul 33). Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 43 din concluzii, această obligație are caracter permanent.
- **40** Astfel, termenii „măsuri adecvate” din cuprinsul articolului 6 alineatul (2) din Directiva habitate implică faptul că statele membre se bucură de o marjă de apreciere la aplicarea acestei dispoziții.
- **54** În consecință, dacă o examinare ulterioară, pe baza articolului 6 alineatul (2) din Directiva habitate, se va dovedi în speță o „măsură necesară” în sensul acestei dispoziții, această examinare trebuie să definească în mod detaliat ce riscuri de deteriorare sau de perturbări care pot avea un efect semnificativ în sensul dispoziției menționate determină executarea planului sau a proiectului în cauză și trebuie efectuată în conformitate cu cerințele articolului 6 alineatul (3) din această directivă.

26

JURISPRUDENȚA CJUE

C-404/09 (Comisia/Spania)

- **142** În vederea stabilirii unei neîndepliniri a obligațiilor prevăzute la articolul 6 alineatul (2) din Directiva habitate, **Comisia nu trebuie să dovedească și existența unei legături de cauzalitate între o exploatare minieră și o perturbare semnificativă produsă cocoșului de munte.** Întrucât articolul 6 alineatul (2) și alineatul (3) din Directiva habitate urmăresc să asigure același nivel de protecție, este suficient ca Comisia să stabilească existența unei probabilități sau a unui risc ca această operațiune să provoace perturbări semnificative pentru această specie (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 32, precum și Hotărârea din 2011 martie 0000, Azienda Agro-Zootecnica Franchini și Eolica di Altamura, C-2/10, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 41).

27

JURISPRUDENȚA CJUE

C-504/14 (Comisia/Grecia)

- **55** Limitându-se, pe de o parte, la inițierea unei proceduri penale împotriva administratorilor societății care a construit drumurile în cauză și la aplicarea de sancțiuni administrative acestei societăți și, pe de altă parte, la invocarea, în fața instanțelor naționale, a nelegalității drumurilor în cauză și a necesității de ale îndepărta, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligația specifică care îi revine în temeiul articolului 6 alineatul (2) din Directiva 92/43 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 9 noiembrie 1999, Comisia/Italia, C-365/97, EU: C: 1999: 544, punctul 109).
- **56** După cum susține Comisia, Republica Elenă ar fi trebuit să procedeze astfel încât aceste căi de acces să nu rămână operaționale, iar utilizarea lor să nu perturbe în mod semnificativ broasca-țestoasă marină *Caretta caretta* și nici să nu afecteze habitatele de dune situate în aria Kyparissia.
- **100** În ceea ce privește argumentul Republicii Elene potrivit căruia iluminatul stradal exista înainte ca astfel de instalații să facă obiectul unei evaluări corespunzătoare în temeiul Directivei 92/43, este suficient să se arate că, în temeiul acestei directive, interdicția deteriorării pe care o prevede nu se limitează la o obligație a statului membru în cauză de a interzice sau de a pune capăt numai unor activități prejudiciabile „noi”.

28

IV.EVALUAREA PLANURILOR SAU PROIECTELOR : ARTICOLUL 6 ALINEATUL 3 (I)

Articolul 6 alineatul 3 prevede:

- Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, per sesau în combinație cu alte planuri sau proiecte, trebuie supus uneievaluări corespunzătoare a efectelor potențiale asupra sitului, în funcție de obiectivele de conservare ale acestuia din urmă. În funcție de concluziile evaluării respective și în conformitate cu dispozițiile alineatului (4), autoritățile naționale competente aprobă planul sau proiectul doar după ce au constatat că nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv și, după caz, după ce au consultat opinia publică.

29

Articolul 6 alineatul (3) se aplică:

- SIC-urilor, de îndată ce sunt incluse pe listă;
- ASC-urilor;
- APS-urilor , de la intrarea în vigoare a Directivei 92/43/CEE [înainte de această dată se aplică articolul 4 alineatul (4) din Directiva 79/409/CEE];
- Acesta oferă același nivel de protecție ca articolul 6 alineatul (2);
- Este o procedură în două etape – care se declanșează dacă există simpla probabilitate ca planul sau proiectul să aibă efecte semnificative asupra sitului – în cazul în care există îndoieli, ar trebui să se realizeze evaluarea adecvată;
- Aceasta trebuie interpretată în lumina principiului precauției.

30

- Aceasta implică faptul că autoritățile competente ar putea autoriza un plan sau un proiect numai după ce au constatat că acesta nu va avea efecte negative asupra integrității sitului respectiv – nu mai rămân nicio îndoială rezonabilă (la momentul adoptării deciziei)!
- Pe baza celor mai bune cunoștințe științifice disponibile, nu există lacune;
- Pot fi luate în considerare numai măsurile de protecție care vizează evitarea sau reducerea impactului asupra sitului;
- Măsurile compensatorii nu pot fi luate în considerare, de exemplu, crearea/refacerea în viitor a habitatelor;
- Se aplică, de asemenea, activităților repetate timp de mai mulți ani (cu licență anuală);
- Aplicarea articolului 6 alineatul (3) face inutilă aplicarea articolului 6 alineatul (2).

31

- Un efect semnificativ asupra sitului este legat de obiectivele de conservare;
- Nu este important dacă planurile/proiectele se află în interior sau în exterior – chiar și pe distanțe lungi!
- Nu există derogări generale de la categoriile de proiecte;
- Nicio derogare pentru planurile sau proiectele adoptate prin procedura legislativă;
- Ar trebui luate în considerare toate aspectele proiectelor;
- Impacturi cumulative – inclusiv din proiecte autorizate înainte de transpunerea directive;
- Monitorizarea ex post nu este suficientă pentru a asigura conformitatea cu articolul 6 alineatul (3).

32

JURISPRUDENȚA CJUE

C-127/02 (Waddenzee)

- **38** Prin urmare, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate instituie o procedură prin care se urmărește să se asigure, prin intermediul unei examinări preliminare, că un plan sau un proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului în cauză, dar care ar putea afecta în mod semnificativ situl respectiv, nu este autorizat decât în măsura în care nu va avea efecte negative asupra integrității sitului respectiv, în timp ce articolul 6 alineatul (2) din Directiva habitate stabilește o obligație de protecție generală constând în evitarea deteriorărilor și a perturbărilor care ar putea avea efecte semnificative în raport cu obiectivele directivei și nu poate fi aplicabil concomitent cu articolul 6 alineatul (3).

33

JURISPRUDENȚA CJUE

C-127/02 (Waddenzee) continuare

- **41** Prin urmare, declanșarea mecanismului de protecție a mediului prevăzut la articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate nu presupune, astfel cum reiese de altfel din orientările de interpretare a acestui articol elaborate de Comisie, intitulate „Gestionarea siturilor Natura 2000: Dispozițiile articolului 6 din Directiva «Habitat» (92/43/CEE)” – că planul sau proiectul avut în vedere are cu siguranță efecte semnificative asupra sitului în cauză, dar decurge din simpla probabilitate ca un astfel de efect să fie legat de planul sau proiectul respectiv.
- **44** Având în vedere, în special, principiul precauției, care reprezintă unul din fundamentele nivelului ridicat de protecție urmărit de politica comunitară în domeniul mediului, în conformitate cu articolul 174 alineatul (2) din Tratatul CE, și prin trimitere la care trebuie interpretată Directiva privind habitatele, un asemenea risc există cât timp nu se poate exclude, pe baza unor elemente obiective, faptul că respectivul plan sau proiect afectează situl în cauză în mod semnificativ (a se vedea, prin analogie, printre altele, cauza C-180/96, Regatul Unit / Comisia, Rec., 1998, p. I- 2265, punctele 50, 105 și 107). O astfel de interpretare a condiției la care este supusă evaluarea efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra unui sit determinat, care implică faptul că, în cazul în care există îndoieli cu privire la lipsa unor efecte semnificative, o astfel de evaluare trebuie efectuată, permite să se asigure în mod efectiv că planurile sau proiectele care au efecte negative asupra integrității sitului în cauză nu sunt autorizate și contribuie astfel la atingerea, în conformitate cu al treilea considerent al Directivei habitate și cu articolul 2 alineatul (1) din aceasta, a obiectivului său principal, și anume asigurarea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică.
- **54** Prin urmare, o astfel de evaluare implică faptul că toate aspectele planului sau ale proiectului care pot, per se sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, să afecteze aceste obiective trebuie să fie identificate în lumina celor mai bune cunoștințe științifice în materie. Aceste obiective pot, astfel cum reiese din articolele 3 și 4 din Directiva habitate, în special din articolul 4 alineatul (4), să fie stabilite în special pe baza importanței siturilor pentru menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a unui tip de habitat natural care figurează în anexa I la această directivă sau a unei specii care figurează în anexa II la aceasta, precum și pentru coerența siturilor Natura 2000, precum și pentru amenințările de degradare sau de distrugere la care sunt expuse.

34

JURISPRUDENȚA CJUE

C-258/11 (Sweetman)

- 22 În această ultimă privință, trebuie amintit că Curtea a statuat deja că, deși măsurile de protecție prevăzute la articolul 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate nu se impun decât în ceea ce privește siturile înscrise pe lista siturilor selecționate ca SIC adoptată de Comisie, nu reiese totuși că statele membre nu trebuie să protejeze siturile din momentul în care le propun, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din această directivă, pe lista națională transmisă Comisiei ca situri care pot fi identificate ca SIC (a se vedea Hotărârea din 13 ianuarie 2005, Dragaggi și alții, C-117/03, Rec., p. I-167, punctele 25 și 26, și Hotărârea din 14 septembrie 2006, Bund Naturschutz in Bayern și alții, C-244/05, Rec., p. I-8445, punctele 36 și 37).

35

JURISPRUDENȚA CJUE

C-258/11 (Sweetman) continuare

- 22 În această ultimă privință, trebuie amintit că Curtea a statuat deja că, deși măsurile de protecție prevăzute la articolul 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate nu se impun decât în ceea ce privește siturile înscrise pe lista siturilor selecționate ca SIC adoptată de Comisie, nu reiese totuși că statele membre nu trebuie să protejeze siturile din momentul în care le propun, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din această directivă, pe lista națională transmisă Comisiei ca situri care pot fi identificate ca SIC (a se vedea Hotărârea din 13 ianuarie 2005, Dragaggi și alții, C-117/03, Rec., p. I-167, punctele 25 și 26, și Hotărârea din 14 septembrie 2006, Bund Naturschutz in Bayern și alții, C-244/05, Rec., p. I-8445, punctele 36 și 37).
- 28 Articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate prevede o procedură de evaluare prin care se urmărește garantarea, prin intermediul unui control prealabil, a faptului că un plan sau un proiect care nu este direct legat de gestionarea sitului vizat sau care nu este necesar în vederea acesteia, dar îl poate afecta în mod semnificativ nu va fi autorizat decât în măsura în care nu va aduce atingere integrității sitului (Hotărârea din 7 septembrie 2004, Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctul 34, și Hotărârea din 16 februarie 2012, Solvay și alții C-182/10, punctul 66).
- 29 Dispoziția menționată prevede astfel două faze. Prima, vizată în prima teză a dispoziției amintite, impune statelor membre obligația de a efectua o evaluare corespunzătoare a efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra unui sit protejat atunci când planul sau proiectul respectiv poate afecta acest sit în mod semnificativ (a se vedea în acest sens Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctele 41 și 43).
- 30 Din această perspectivă, atunci când un plan sau un proiect care nu este direct legat de gestionarea unui sit sau necesar în vederea acesteia riscă să compromită obiectivele sale de conservare, trebuie considerat susceptibil de a afecta situl într-o măsură semnificativă. Aprecierea riscului respectiv trebuie efectuată în special în lumina caracteristicilor și a condițiilor de mediu specifice ale sitului vizat de un astfel de plan sau proiect (a se vedea în acest sens Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctul 49).
- 31 Cea de a doua fază, vizată la articolul 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate, care intervine ca urmare a evaluării adecvate respective, condiționează autorizarea unui astfel de plan sau proiect de îndeplinirea cerinței ca acesta să nu aducă atingere integrității sitului vizat, sub rezerva dispozițiilor de la alineatul (4) al acestui articol.
- 32 În această privință, în scopul de a aprecia în context global sfera expresiei „aduce atingere integrității sitului”, trebuie precizat că, după cum a arătat avocatul general la punctul 43 din concluzii, dispozițiile articolului 6 din Directiva habitate trebuie interpretate ca un ansamblu coerent în raport cu obiectivele de conservare vizate de această directivă. Astfel, alineatele (2) și (3) ale acestui articol urmăresc asigurarea aceluiași nivel de protecție a habitatelor naturale și a habitatelor speciilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania, C-404/09, Rep., p. I-11853, punctul 142), pe când alineatul (4) al articolului respectiv nu constituie decât o dispoziție derogatorie în raport cu a doua teză a alineatului (3) menționat.

36

JURISPRUDENȚA CJUE

C-521/12 (Briels)

- **28** În consecință, aplicarea principiului precauției în cadrul punerii în aplicare a articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate impune autorității naționale competente să evalueze efectele proiectului asupra sitului Natura 2000 în cauză în raport cu obiectivele de conservare ale acestuia din urmă și ținând seama de măsurile de protecție care fac parte din acest proiect și care vizează evitarea sau reducerea efectelor negative directe asupra sitului, pentru a se asigura că acesta nu afectează integritatea sitului.
- **29** Cu toate acestea, măsurile de protecție prevăzute în cadrul unui proiect care vizează compensarea efectelor negative ale proiectului asupra unui sit Natura 2000 nu pot fi luate în considerare în evaluarea efectelor proiectului prevăzută la articolul 6 alineatul (3).

37

JURISPRUDENȚA CJUE

C-142/16 (Comisia/Germania) (Moorburg)

- **29** Trebuie arătat de la bun început că faptul că proiectul care face obiectul evaluării ecologice contestate nu este situat în zonele Natura 2000 în cauză, ci la o distanță considerabilă de acestea, în amonte de Elba, nu se opune nicidecum aplicabilității cerințelor prevăzute la articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate. Astfel, după cum rezultă din textul acestei dispoziții, ea supune mecanismului de protecție a mediului prevăzut în cuprinsul său „[o] rice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria”.
- **42** În această privință, trebuie arătat că, la data adoptării deciziei de autorizare a punerii în aplicare a proiectului, nu trebuie să existe nicio îndoială rezonabilă din punct de vedere științific cu privire la lipsa unor efecte negative asupra integrității sitului în cauză.
- **43** În ceea ce privește monitorizarea în mai multe etape, o astfel de monitorizare nu poate fi considerată suficientă pentru a asigura îndeplinirea obligației prevăzute la articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate.
- **61** În temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate, autoritățile naționale sunt obligate, în cadrul evaluării efectelor cumulative, să ia în considerare toate proiectele care, în combinație cu proiectul pentru care se solicită o autorizație, pot afecta în mod semnificativ un sit protejat în raport cu obiectivele urmărite de această directivă, chiar dacă aceste proiecte sunt anterioare datei de transpunere a directivei menționate.

38

V. ARTICOLUL 6 ALINEATUL (4)

Articolul 6 alineatul (4) se aplică:

- În SIC-uri, de îndată ce sunt incluse pe listă;
- ASC-urilor;
- APS-urilor, de la intrarea în vigoare a Directivei 92/43/CEE înainte de această dată se aplică articolul 4 alineatul (4) din Directiva 79/409/CEE];
- Este o excepție de la regulă – trebuie interpretată în mod strict;
- Trebuie demonstrată absența alternativelor;
- Acesta poate fi aplicat numai după realizarea evaluării adecvate;
- Evaluarea motivelor de ordine publică în raport cu daunele cauzate;
- Natura măsurilor compensatorii;
- Compensația vizează protejarea coerenței globale a rețelei (măsurile pot fi puse în aplicare în interiorul sau în afara sitului afectat) .

39

JURISPRUDENȚA CJUE

C-239/04 (Comisia/Portugalia – Castroverde)

- **35** Această dispoziție, care permite ca un plan sau un proiect care a făcut obiectul unei evaluări negative în temeiul articolului 6 alineatul (3) prima teză din Directiva habitate să fie pus în aplicare în anumite condiții, trebuie, ca derogare de la criteriul de autorizare prevăzut la articolul 6 alineatul (3) a doua teză, să facă obiectul unei interpretări stricte.
- **36** Astfel, punerea în aplicare a unui plan sau a unui proiect în temeiul articolului 6 alineatul (4) din Directiva habitate este supusă în special condiției ca lipsa unor soluții alternative să fie demonstrată.

40

JURISPRUDENȚA CJUE

C-304/05 (Comisia/Italia)

- **83** În plus, articolul 6 alineatul (4) din Directiva 92/43 nu se poate aplica decât după ce efectele unui plan sau ale unui proiect au fost studiate în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) din această directivă. Într-adevăr, cunoașterea acestor efecte în raport cu obiectivele de conservare referitoare la situl respectiv reprezintă o condiție prealabilă indispensabilă pentru aplicarea articolului 6 alineatul (4) menționat, întrucât, în lipsa acestor elemente, nu poate fi evaluată nicio condiție de aplicare a acestei dispoziții derogatorii. Analizarea unor eventuale motive cruciale de interes public major și a existenței unor alternative mai puțin prejudiciabile necesită o evaluare comparativă în raport cu efectele negative produse asupra sitului de planul sau de proiectul avut în vedere. În plus, pentru a determina natura unor eventuale măsuri compensatorii, trebuie identificate cu precizie efectele negative produse asupra sitului respectiv.

41

PROBLEME TIPICE ÎNTÂLNITE ÎN APLICAREA ARTICOLULUI 6 ALINEATUL (3)/6 ALINEATUL (4)

- Încercarea de a evita articolul 6.3, examinare inadecvată, nerespectarea principiului precauției;
- Interpretare greșită a sintagmei „necesar pentru gestionarea sitului”, de exemplu lipsa unui evaluări adecvate a planurilor de gestionare a pădurilor;
- Evaluări inexistente sau inadecvate:
- De exemplu, nu există evaluare adecvată pentru proiecte din afara Natura 2000, dar care afectează Natura 2000 în amonte sau în aval;
- Efecte asupra speciilor sau habitatelor care nu au fost evaluate în mod corespunzător, contribuții insuficiente din partea experților;
- Neluarea în considerare a impacturilor cumulative;
- Combinarea măsurilor de atenuare și a celor compensatorii.

42

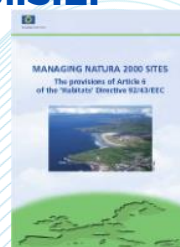
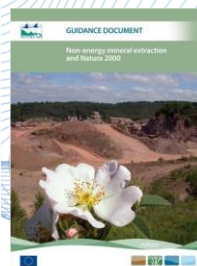
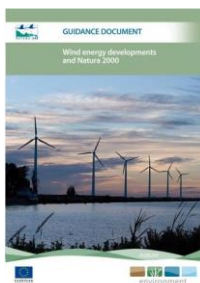
PROBLEME TIPICE ÎNTÂLNITE ÎN APLICAREA ARTICOLULUI 6 ALINEATUL (3)/6 ALINEATUL (4) (CONTINUARE)

- Încercarea de a evita trecerea la articolul 6 (4);
- Rezultatele negative ale evaluărilor nu au fost respectate;
- Nu au fost luate în considerare alternative/nu au fost luate în considerare;
- Argumentele economice nu sunt suficiente;
- Cele mai bune alternative nu sunt evaluate în funcție de scop, astfel încât să se respecte planurile vechi;
- Alternativă zero neevaluată;
- Nu există motiv de ordine publică real;
- Măsuri compensatorii inexistente sau inadecvate;
- Refacerea necesită timp;
- Utilizarea unor măsuri normale de gestionare, cum ar fi restaurarea siturilor existente drept compensație.

43

DOCUMENTELE DE ORIENTARE ALE COMISIEI

- Gestionarea siturilor Natura 2000 – dispozițiile articolului 6
- Evaluarea planurilor și proiectelor: ghid metodologic articolul 6 alineatele (3) și (4)
- Orientări sectoriale specifice:
 - Energie eoliană
 - Industrii extractive neenergetice
 - Estuarele porturilor
 - Agricultură
 - Căi navigabile interioare
 - Acvacultură
 - Urmează: Energie hidroelectrică

44

VI. PROTECȚIA RIGUROASĂ A SPECIILOR DE animale de interes comunitar în temeiul Directivei Habitare

• Articolul 12

(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale enumerate în anexa IV litera (a) de extindere, interzicând:

- (a) orice formă de capturare sau ucidere deliberată a specimenelor din aceste specii în natură;
- (b) perturbarea deliberată a speciilor respective, în special în timpul perioadei de reproducere, cuibărire, hibernare și migrare;
- (c) distrugerea deliberată sau culegerea ouălor din natură;
- (d) deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă.

(2) Pentru speciile respective, statele membre interzic deținerea, transportul, vânzarea sau schimbul, precum și oferirea spre schimb sau vânzare a specimenelor luate din natură, cu excepția celor luate legal, înainte de punerea în aplicare a prezentei directive.

(3) Interdicțiile prevăzute la alineatul (1) literele (a) și (b) și la alineatul (2) se aplică în toate stadiile de viață ale animalelor care se supun prevederilor prezentului articol.

(4) Statele membre instituie un sistem de control al capturii și uciderii accidentale a animalelor din speciile enumerate în anexa IV litera (a). Pe baza informațiilor astfel obținute, statele membre iau măsuri suplimentare de cercetare sau de conservare, pentru a se asigura că uciderile sau capturile accidentale nu au un impact negativ foarte puternic asupra speciilor respective, în aria lor

45

- Obligația SM de a stabili unui cadru juridic coerent;
- Latitudinea SM să decidă mijloacele prin care să ajungă la acest rezultat: transpunere clară și precisă, exactă și cu forță obligatorie.
- Indiferent de mecanismele utilizate, statele membre trebuie să se asigure că toate cele trei elemente ale sistemului de protecție riguroasă sunt puse în aplicare pentru a garanta aplicarea deplină și efectivă a articolului 12:
 - 1) instituirea unui cadru juridic coerent pentru sistemul de protecție riguroasă;
 - 2) aplicarea unui set de măsuri coerente și coordonate cu caracter preventiv; și
 - 3) măsuri concrete de punere efectivă în aplicare pe teren.
- Dispozițiile de protecție riguroasă trebuie, de asemenea, să țină seama de principiul precauției (articolul 191 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE))

46

VI.1. INTERZICEREA ANUMITOR ACTIVITĂȚI: CAPTURAREA, UCIDEREA SAU PERTURBAREA SPECIILOR ÎN MOD DELIBERAT

Art 12 §1 litera a) Capturarea și uciderea deliberată a specimenelor din speciile enumerate în anexa IV litera (a)

- Noțiunea de „deliberat” este interpretată de CJUE ca depășind „intenția directă”.
- Dispoziția se aplică nu numai unei persoane care intenționează să captureze sau să ucidă un exemplar dintr-o specie protejată, ci și unei persoane care este suficient de informată și conștientă de consecințele probabile ale acțiunii sale, dar continuă oricum să o desfășoare.
- SM ar trebui să determine modalități de prevenire a capturării și uciderii accidentale a animalelor din speciile enumerate în anexa IV litera (a)

Art 12 § 1 litera b) Perturbarea deliberată a speciilor prevăzute în anexa IV litera (a)

- Orice activitate care perturbă în mod deliberat o specie în măsura în care îi poate afecta șansele de supraviețuire, capacitatea de reproducere sau succesul reproductiv sau care conduce la o reducere a zonei ocupate de specia respectivă sau la relocarea sau strămutarea speciei ar trebui considerată o „perturbare” în sensul articolului 12.
- O abordare de la caz la caz este necesară

Art 12 § 1 litera c) Distrugerea deliberată sau culegerea ouălor din natură

Art 12 § 1 litera d) Deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă

47

Articolul 12 §1 litera d) Deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă

- Măsurile instituite pentru punerea în aplicare a articolului 12 alineatul (1) litera (d) trebuie să vizeze protejarea spațiului fizic în care se află astfel de arii, precum și a funcționalității lor ecologice.
- Câmp de aplicare larg: la articolul 12 alineatul (1) litera (d), nu se folosește termenul „deliberat”;
- Cazurile de deteriorare sau distrugere cauzate de fenomene naturale (de exemplu, catastrofe naturale) sau de evenimente imprevizibile nu intră în domeniul de aplicare al articolului 12 alineatul (1) litera (d).

48

- Articolul 12 alineatul (4) impune statelor membre să instituie sisteme de control al capturii și uciderii accidentale a animalelor din speciile enumerate în anexa IV litera (a) și, dacă este necesar, să ia măsuri suplimentare de cercetare sau de conservare, pentru a se asigura că acestea nu au impact negativ foarte puternic asupra speciilor respective.
- Obligatia SM de a institui un program solid de control pentru a colecta în mod sistematic date fiabile, pentru a putea estima rata de capturare și ucidere accidentală, numărul de exemplare efectiv ucise/capturate, precum și impactul asupra populației.

49

VI.2.SISTEMUL DE DEROGARE DE LA DISPOZIȚIILE ARTICOLELOR 12-15 (I)

• Articolul 16 prevede:

(1) Statele membre pot deroga de la dispozițiile articolelor 12, 13, 14 și 15 literele (a) și (b), cu condiția ca derogarea să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală și în măsura în care nu există o alternativă satisfăcătoare la derogare, în următoarele scopuri:

- (a) pentru a proteja fauna și flora sălbatică și pentru a conserva habitatele naturale;
- (b) pentru a evita daunele grave asupra recoltelor, efectivelor de animale, pădurilor, exploatațiilor piscicole, apelor și altor forme de proprietate;
- (c) în folosul sănătății și siguranței publice sau pentru alte motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic și în situații care ar avea efecte benefice de importanță majoră asupra mediului;
- (d) în scopuri educative și de cercetare, pentru repopulare sau pentru reintroducerea anumitor specii, precum și pentru operațiunile de reproducere necesare acestor scopuri, inclusiv propagarea artificială a plantelor;
- (e) pentru a permite, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV, în număr limitat, stabilit de autoritățile naționale competente.

(2) La fiecare doi ani, statele membre transmit Comisiei un raport conform cu formularul stabilit de Comitet pentru derogările acordate în temeiul alineatului (1). Comisia eliberează un aviz în legătură cu aceste derogări în termen de maximum 12 luni de la primirea raportului și informează Comitetul în această privință.

(3)[...]

50

✓ Condiții de acordare a derogărilor

Înainte de a acorda o derogare, autoritatea competentă trebuie să se asigure că aceasta îndeplinește următoarele trei condiții:

- derogarea să fie pe deplin justificată pe baza unuia dintre motivele enumerate la articolul 16 alineatul (1);
- să nu existe o alternativă satisfăcătoare (2); și
- derogarea să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere natural (3).

51

✓ Testul 1: derogarea este justificată?

Autoritățile naționale competente trebuie:

- să se asigure că obiectivul derogării este stabilit în mod clar și precis;
- să stabilească faptul că alegerea uneia dintre opțiunile prevăzute la articolul 16 alineatul (1) literele (a)-(e) este pe deplin justificată;
- să stabilească, pe baza unor date științifice riguroase, că derogările sunt adecvate pentru atingerea obiectivului respectiv;
- să precizeze termenii și condițiile în care este autorizată derogarea, inclusiv numărul de exemplare pentru care este permisă derogarea, cui i se acordă aceasta, precum și locul și durata pentru care se acordă.

✓ Derogări în temeiul articolului 16 alineatul (1) litera (e)

- 16 alineatul (1) litera (e) [derogari se pot acorda], „pentru a permite, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV”.
- Condiții stricte: număr limitat de specimene, după criterii selective, în condiții de strictă supraveghere. Numărul de specimene trebuie stabilit în funcție de nivelul populației speciei, de rata anuală de reproducere și de cea a mortalității etc.

52

✓ Testul 2: există alte alternative satisfăcătoare?

- Al doilea test constă în a stabili dacă există o alternativă satisfăcătoare la derogare, și anume dacă problema poate fi rezolvată într-un mod care nu implică uciderea, prelevarea, perturbarea animalului sau culegerea ouălor, distrugerea sau deteriorarea ariilor de reproducere și de odihnă.
- Autorităților naționale competente le revine sarcina de a efectua comparațiile necesare și de a evalua soluții alternative.

✓ Testul 3: există risc de impact asupra speciei?

- În conformitate cu articolul 16 alineatul (1), se impune ca derogările să nu „afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală”.
- De regulă, stadiul general de conservare a unei specii într-un stat membru este evaluat la nivelul regiunii biogeografice relevante din statul membru respectiv, însă textul articolului 16 precizează în mod specific „populațiile din speciile respective”.
- CJUE a clarificat faptul că derogările trebuie aplicate concret și punctual pentru a răspunde unor cerințe și situații specifice.

53

JURISPRUDENȚA CJUE

✓ C-674/17 Tapiola

- 28 Deși articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate permite statelor membre să deroge de la dispozițiile articolelor 12-14 și ale articolului 15 literele (a) și (b) din aceasta, o derogare adoptată în acest temei este supusă, în măsura în care permite acestor state membre să nu își îndeplinească obligațiile pe care le implică sistemul de protecție riguroasă a speciilor naturale, condiții ca o altă soluție satisfăcătoare să nu existe și ca această derogare să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală.
- 34 În ceea ce privește, în primul rând, obiectivul vizat de o derogare acordată în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva habitate, este necesar să se arate că, deși literele (a)-(d) ale acestei dispoziții explicitează, pentru fiecare dintre derogările pe care le prevede, obiectivele urmărite, și anume interesul de a proteja fauna și flora sălbatică și de a conserva habitatele naturale [litera (a)], evitarea daunelor grave [litera (b)], interesul sănătății și siguranței publice, precum și interesul public major [litera (c)], cercetarea și educația, repopularea și reintroducerea anumitor specii [litera (d)], situația nu este aceeași în ceea ce privește litera (e) a dispoziției menționate, aceasta neprecizând obiectivul urmărit prin derogarea aferentă.
- 35 Pe de altă parte, derogările întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate trebuie să răspundă unor condiții suplimentare în raport cu cele prevăzute la articolul 16 alineatul (1) literele (a)-(d) din această directivă. Ele permit, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV la directiva menționată, în număr limitat și stabilit.
- 36 Articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate nu poate constitui, așadar, un temei juridic general pentru acordarea derogărilor de la articolul 12 alineatul (1) din această directivă, fără a lipsi celelalte ipoteze prevăzute la articolul 16 alineatul (1) din directiva menționată și respectivul sistem de protecție strictă de efectul lor util.
- 37 În consecință, obiectivul unei derogări întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) litera (e) din Directiva habitate nu poate, în principiu, să se confunde cu obiectivele derogărilor întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) literele (a)-(d) din această directivă, astfel încât prima dispoziție nu poate servi drept temei pentru adoptarea unei derogări decât în cazurile în care celelalte dispoziții nu sunt pertinente.
- 48 În speță, este necesar să se considere că simpla existență a unei activități ilegale precum braconajul sau dificultățile de care se lovește punerea în aplicare a controlului acesteia nu pot fi suficiente pentru a scuti un stat membru de obligația sa de a garanta protecția speciilor protejate în temeiul anexei IV din Directiva habitate. Într-o asemenea situație, dimpotrivă, îi revine sarcina de a privilegia controlul strict și eficace al acestei activități ilegale, pe de o parte, și instituirea unor măsuri care nu implică nerespectarea interdicțiilor stabilite în temeiul articolelor 12-14, precum și al articolului 15 literele (a) și (b) din această directivă, pe de altă parte.
- 49 În plus, trebuie să se arate că articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate impune statelor membre să prezinte o motivare precisă și adecvată privind absența unei alternative satisfăcătoare care să permită atingerea obiectivelor invocate în susținerea derogării în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 iunie 2007, Comisia/Finlanda, C-342/05, EU:C:2007:341, punctul 31).
- 50 Această obligație de motivare nu este îndeplinită atunci când decizia de derogare nu cuprinde nici o mențiune referitoare la inexistența unei alte soluții satisfăcătoare, nici o trimitere la rapoartele tehnice, juridice și științifice relevante în această privință (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 octombrie 2003, Ligue pour la protection des oiseaux și alții, C-182/02, EU:C:2003:558, punctul 14, precum și Hotărârea din 21 iunie 2018, Comisia/Malta, C-557/15, EU:C:2018:477, punctele 50 și 51).

54

JURISPRUDENTA CJUE

C-601/22 WWF Österreich și alții

- **55** Rezultă că, la aprecierea acordării unei derogări întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) menționat, revine autorității naționale competente sarcina de a determina, în special la nivel național sau, dacă este cazul, la nivelul regiunii biogeografice vizate atunci când frontierele acestui stat membru străbat mai multe regiuni biogeografice sau, în plus, dacă aria de extindere naturală a speciei o impune și, în măsura posibilului, pe plan transfrontalier, mai întâi stadiul de conservare a populațiilor speciilor vizate și, ulterior, impactul geografic și demografic pe care derogările avute în vedere le pot produce asupra acestuia (Hotărârea din 10 octombrie 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, punctul 58).
- **56** În această privință, evaluarea impactului unei derogări la nivelul teritoriului unei populații locale este în general necesară pentru a determina impactul său asupra stării de conservare a populației în cauză la o scară mai mare. Astfel, în măsura în care o asemenea derogare trebuie să răspundă unor cerințe precise și unor situații specifice, după cum reiese din cuprinsul punctului 51 din prezenta hotărâre, consecințele unei asemenea derogări sunt în general resimțite cel mai rapid în zona locală vizată de aceasta (Hotărârea din 10 octombrie 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, punctul 59).
- **57** Rezultă din ceea ce precedă, referitor la prima etapă a aprecierii derogării întemeiate pe articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate, astfel cum este descrisă la punctul 55 din prezenta hotărâre, că, după cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctele 73 și 75 din concluzii, stadiul corespunzător de conservare a speciei respective de animale trebuie să existe și să fie evaluat, în primul rând și în mod necesar, la nivel local și național, așa încât un stadiu necorespunzător de conservare pe teritoriul unui stat membru sau într-o parte a acestuia să nu fie disimulat ca urmare a unei evaluări efectuate doar la nivel transfrontalier din care ar reieși că specia menționată s-ar afla într-un stadiu corespunzător de conservare.
- **58** Așadar, numai atunci când stadiul de conservare a speciei respective de animale se dovedește a fi corespunzător pe plan local și național, evaluarea poate, în al doilea rând, dacă datele disponibile permit acest lucru, să fie avută în vedere la nivel transfrontalier. Astfel, după cum a subliniat doamna avocată generală la punctul 78 din concluzii, luarea în considerare a stadiului de conservare la acest din urmă nivel urmărește să evite acordarea, în temeiul articolului 16 alineatul (1) din Directiva habitate, a unei derogări în favoarea unui stat membru pe teritoriul căruia stadiul de conservare a speciei menționate ar fi corespunzător, în condițiile în care acest stadiu de conservare ar fi necorespunzător la nivel transfrontalier.

55

JURISPRUDENTA CJUE

C-436/22 ASCEL

- **61** Noțiunea de „arie de extindere naturală”, care constituie unul dintre criteriile care trebuie luate în considerare pentru a stabili dacă stadiul de conservare a unei specii este corespunzător, este, în cazul speciilor de animale protejate care ocupă arii mari de extindere, precum lupul, mai vastă decât spațiul geografic care prezintă elementele fizice sau biologice esențiale pentru viața și reproducerea lor (Hotărârea din 11 iunie 2020, Alianța pentru combaterea abuzurilor, C-88/19, EU:C:2020:458, punctul 38).
- **62** În plus, în măsura în care incidența asupra stadiului de conservare a speciei în cauză a prelevării din natură și a exploatarei acestei specii trebuie evaluată „pe baza informațiilor obținute în urma controlului prevăzut la articolul 11” din Directiva habitate, statele membre trebuie, atunci când iau decizii de autorizare a vânătorii speciei menționate, în temeiul articolului 14 alineatul (1) din aceasta, să justifice aceste decizii și să furnizeze datele de control pe care se întemeiază respectivele decizii.
- **63** Trebuie să se țină seama nu numai de datele referitoare la populațiile speciei vizate care fac obiectul măsurii de exploatare în cauză, ci și de impactul acesteia din urmă asupra stadiului de conservare a acestei specii la scară mai largă, la nivelul regiunii biogeografice sau, în măsura posibilului, la nivel transfrontalier (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, punctul 61).
- **64** În această privință, este necesar să se arate că articolul 17 din Directiva habitate impune statelor membre să întocmească și să transmită Comisiei, la fiecare șase ani, un raport cu privire la aplicarea acestei directive în vederea realizării unui obiectiv de menținere a unui „stadiu corespunzător de conservare”, definit la articolul 1 din directiva menționată. Acest raport trebuie să conțină rezultatele principale ale controalelor prevăzute la articolul 11 din aceasta. În plus, el trebuie să cuprindă trei părți, și anume o parte care conține informații generale cu privire la punerea în aplicare a aceleiași directive, o parte privind evaluarea stadiului de conservare a diferitelor specii și o parte consacrată habitatelor. Raportul menționat trebuie să se refere la toate habitatele și speciile prezente pe teritoriul statului membru în cauză.
- **65** Rezultă că evaluarea stadiului de conservare a unei specii și a oportunității adoptării unor măsuri întemeiate pe articolul 14 din Directiva habitate trebuie efectuate ținând seama nu numai de raportul întocmit în aplicarea articolului 17 din această directivă, ci și de cele mai recente date științifice obținute datorită controlului prevăzut la articolul 11 din directiva menționată. Aceste evaluări trebuie efectuate nu numai la nivel local, ci și la nivelul regiunii biogeografice sau chiar la nivel transfrontalier.

56

Q&A

Vă mulțumesc pentru atenție!

Contact

Alexandra-Ema.Dobre@ec.europa.eu

